

PREVENIREA CONFLICTULUI TRANSFORMAREA JUSTIȚIEI ASIGURAREA PĂCII

Un studiu global privind
Implementarea Rezoluției 1325 a Consiliului de Securitate al Organizației Națiunilor Unite

Studiul Global privind 1325 reprezintă un efort de a identifica lacunele și provocările pentru punerea în aplicare a Rezoluției 1325 (2000), precum și a preocupărilor privind femeile, pacea și securitatea în ultimii 15 ani, precum și o ocazie de a identifica tendințele emergente și prioritățile de acțiune.

Studiul Global explorează opt arii tematice critice și analizează principalii actori în monitorizarea și responsabilitatea pentru femei, pace și securitate. Studiul oferă recomandări și orientări tehnice cuprinzătoare și realizabile, orientate către statele membre, Organizația Națiunilor Unite, societatea civilă, mass-media și altele, în vederea realizării integrale a priorităților ce țin de femei, pace și securitate.

STUDIUL GLOBAL CU PRIVIRE LA 1325 FIȘA: Regiunea Europa și Asia Centrală*

PARTICIPAREA FEMEILOR

Un număr tot mai mare de dovezi arată că participarea femeilor contribuie în mod clar la încheierea discuțiilor și implementarea și durabilitatea acordurilor de pace.

S-a înregistrat o creștere substanțială a limbajului sensibil la dimensiunea de gen în acordurile de pace și a numărului femeilor, grupurilor de femei și experților în egalitatea de gen care servesc ca actri-cheie. Cu toate acestea, în multe contexte participarea oficială a femeilor este împiedicată de obstacole semnificative.

Implicarea femeilor în procesele de pace are un efect pozitiv în a face presiuni pentru începerea, reluarea sau finalizarea negocierilor, în special în cazurile în care discuțiile stagnează sau eșuează. Mai mult decât atât, există o probabilitate mai mare ca un acord să fie pus în aplicare atunci când femeile exercită o influență puternică asupra proceselor de negociere.

Negocierile comunitare și de nivel local (sau de tip „track 2”) - în care femeile intermediază deja pacea sau fortifică comunitățile - sunt adesea neglijate, în favoarea negocierilor de tip „track 2” între principalele elite politice și militare, care sunt predominant de sex masculin.

Participarea femeilor crește cu 20% probabilitatea încheierii unui acord de pace cu durata de cel puțin doi ani, și cu 35% probabilitatea încheierii unui acord de pace cu durata de 15 ani.

Analiza de 40 de procese de pace din întreaga lume de la încheierea Războiului Rece arată că în cazurile în care femeile au fost în măsură să exercite o influență puternică asupra procesului de negociere, a existat o șansă mult mai mare de a încheia un acord decât atunci când grupurile de femei au exercitat o influență slabă sau deloc. În cazurile de influență puternică a femeilor, aproape întotdeauna s-a ajuns la un acord.

Totuși, o analiză asupra relației dintre influența femeilor asupra proceselor de pace în conflictele din Europa și Asia Centrală indică rezultate mixte pentru implicarea femeilor. De exemplu, în Turcia-Armenia (2008-2011), Georgia-Abhazia (1997-2007), Moldova-Transnistria (1992-2005) și Cipru (1999-2004), unde femeile nu au avut influență sau au avut o influență slabă asupra proceselor de pace, acordurile fie nu a fost încheiate, fie nu au fost implementate. Totuși în reformele politice din Kârgâzstan (2013 - prezent), cât și în negocierile pentru pace de până la 1325 pentru Tadjikistan (1993-2000), unde participarea femeilor în ambele procese a fost „zero până la slabă”, au fost încheiate acorduri și sunt implementate sau în curs de implementare. De fapt, aceste două exemple sunt singurele dintre cele 40 analizate unde influența slabă sau inexistentă a femeilor este corelată cu rezultate puternice. Constatarea pentru procesul din Macedonia (2001-2013) unde s-a ajuns la un acord și parțial s-a pus în aplicare, este mai indicativă

Principalele constatări:

pentru analiza altor țări, unde femeile au avut o influență moderată asupra proceselor (la momentul analizei, implementarea acordului turco-kurd, început în 2009, era în curs de desfășurare). Nu există exemple din țările din Asia sau din Europa Centrală, unde grupurile de femei au avut o influență puternică.

La nivel mondial, acordurile de pace sunt supuse unui risc de eșuare cu 64% mai mic dacă participă reprezentanți ai societății civile, însă în 15 din 16 dialoguri naționale examinate în cadrul studiului global, luarea deciziilor a fost lăsată pe seama unui grup mic de lideri de sex masculin.

Principalele recomandări pentru statele membre, ONU și societatea civilă:

Asigurarea, de către toți actorii, mediatorii, grupurile de prieteni și părțile implicate în conflict, a participării egale și semnificative a femeilor la discuții și eliminarea barierelor în calea participării.

STUDIUL DE CAZ CU PRIVIRE LA PARTICIPARE:

Cu toate că avuse loc înainte de adoptarea Rezoluției 1325 (2000), cazul negocierilor în Irlanda de Nord oferă un exemplu puternic al potențialului pentru grupurile de femei de a influența negocierile de pace. În timpul negocierilor pentru Acordul din Vinerea Mare (1998), primele zece partide politice reprezentate la masa de negocieri nu avuseră nici un reprezentant feminin. Aceasta a motivat câteva femei angajate să formeze un partid politic al femeilor (Coaliția Femeilor din Irlanda de Nord, CFIN), care a câștigat în cele din urmă sprijin și i-a fost oferit un loc lângă celelalte partide la masa de negocieri. Cu toate că CFIN a fost depășită numeric de partidele dominate de bărbați, puterea lor de luare a deciziilor a fost consolidată, deoarece ele negociau la același nivel cu celelalte partide politice, și au putut insista asupra includerii multor aspecte, care ulterior au fost incluse în acordul final. CFIN insista asupra egalității, a drepturilor omului și incluziunii largi. Ele au promovat un proces de cooperare incluziv, și au inclus participarea femeilor și drepturile femeilor printre prioritățile guvernului. De asemenea, CFIN s-a concentrat asupra măsurilor de prevenire a violenței, precum și asupra urmării penale a cazurilor cu privire la violența împotriva femeilor.

Medierea între organizațiile de femei și liderii politici naționali dominanți, inclusiv liderii partidelor beligerante, pentru a încuraja includerea femeilor în delegațiile lor. De asemenea, statele membre trebuie să ofere părților negociatoare diverse stimulente pentru a face acest lucru, inclusiv formare, sprijin logistic și locuri suplimentare în delegații.

Elaborarea și finanțarea unei strategii de suport pe termen lung pentru a consolida capacitatea rețelelor femeilor de a se angaja într-un dialog politic, pentru a consolida conștientizarea de gen a mediatorilor,

facilitatorilor și a partidelor de conflict, a aborda aspectele practice care pot limita implicarea femeilor, și a proteja femeile activiste de la potențiala reacție negativă.

PROTEJAREA DREPTURILOR FEMEILOR ȘI FETELOR ÎN CADRE UMANITARE

Toți actorii trebuie să abordeze întreaga gamă de încălcări ale drepturilor femeilor și fetelor protejate de legislația internațională a drepturilor umanitare, a refugiaților și ale omului, inclusiv, dar fără a se limita la, drepturile lor la educație, sănătate, terenuri și mijloace de producție, precum și drepturile de participare, de luare a deciziilor și de conducere în sat sau aspecte comunitate, care sunt puternic legate de securitatea femeilor.

O atenție sporită a fost acordată violenței împotriva femeilor și fetelor, în special violența sexuală în situații de conflict, având ca rezultat o mai mare vizibilitate, pledoarie la nivel înalt, precum și dezvoltarea instrumentelor tehnice. Cu toate acestea, prea puține fonduri sunt alocate pentru programare și servicii pentru supraviețuitori.

Suținerea implicării și participării femeilor nu doar în discuțiile de pace, dar și în diplomația preventivă, monitorizarea și implementarea acordurilor.

Principalele constatări:

Toate formele de violență împotriva femeilor și a fetelor cresc în timpul conflictului.

Femeile sunt expuse riscului de trafic de ființe umane de criminalitate organizată; hărțuire, exploatare și discriminare de către proprietari și angajatori; și arestare arbitrară, detenție sau expulzare de către autorități.

În contexte de conflict, și în special în taberele de refugiați și persoane strămutate intern, femeile și fetele suferă de condiții sanitare inadecvate și lipsa serviciilor de sănătate reproductivă și maternă. Mai mult de jumătate din decesele materne din lume au loc în statele afectate de conflicte și fragile, iar cele mai slabe zece țări cu o rată mare a mortalității materne sunt toate țări afectate de conflict sau post-conflictuale. În aceste contexte, accesul la educație este de asemenea afectat; în zonele afectate de conflict, rata netă de înrolare a fetelor în învățământul primar este cu 17 puncte sub rata globală.

În situații de insecuritate alimentară, fetele sunt hrănite ultimele și suferă primele de foame. Prioritizarea femeilor în distribuția produselor alimentare este puternic corelată cu o mai mare diversitate alimentară și, în unele cazuri, o prevalență cu 37% mai mică a foamei.

Femeile în contexte de conflict sunt adesea expuse riscului violenței pe drumul spre și de la punctele de alimentare și de distribuție a apei. Includerea femeilor în comitetele de gestionare a resurselor de apă și a infrastructurii poate micșora cu 44% cazurile în care femeile și fetele trebuie să meargă mai mult de 60 de minute de fiecare dată pentru a avea acces la apă potabilă.

Studiul global a constatat că marea majoritate a femeilor și fetelor aleg să nu raporteze violența din cauza rușinii sau stigmatizării atașate, și chiar mai mult, din cauza lipsei de servicii ușor accesibile, mijloace de raportare în condiții de siguranță și căi de a primi ajutor.

Programarea egalității de gen contribuie la eficacitatea operațională a serviciilor umanitare. Cu toate acestea, între anii 2011 și 2014 mai puțin de două procente din totalul programelor umanitare urmărite de OCHA (Oficiului Organizației Națiunilor Unite pentru coordonarea afacerilor umanitare) au avut ca scop explicit promovarea egalității de gen sau luarea măsurilor specifice pentru femei și fete. Multe dintre intervențiile umanitare rămân insensibile la dimensiunea gen, iar datele sunt colectate fără a fi defalcate în funcție de sex și vârstă.

Studiul subliniază faptul că existența unor grupuri de femei independente este factorul cel mai important în abordarea violenței împotriva femeilor și a fetelor. Totuși, organizațiile de femei continuă să fie marginalizate în planificarea și implementarea programării răspunsului umanitar. Studiul Global a documentat faptul că femeile din cadrele afectate de conflict favorizează intervențiile

STUDIUL DE CAZ CU PRIVIRE LA PROTECȚIE: Apărătorii drepturilor omului pentru femei

Apărătorii drepturilor femeilor fac față tuturor provocărilor cu care se confruntă apărătorii drepturilor omului în general, cum ar fi amenințările cu moartea, asasinatele, detențiile arbitrare, evacuarea, amenințările cu violență împotriva membrilor familiei, spargerile și alte forme de intimidare. Cu toate acestea, ei se confruntă și cu amenințări și violență legate de gen, cum ar fi violul și violența sexuală, precum și o rezistență suplimentară din partea familiei sau a membrilor comunității, care doresc să consolideze normele tradiționale de gen. Atacurile împotriva apărătorilor drepturilor femeilor se concentrează adesea pe reputația și/sau sexualitatea lor, care nu corespunde stereotipurilor dominante ale comportamentului feminin adecvat. În multe cazuri, este foarte clar că uciderea apărătorilor drepturilor femeilor și a jurnaliștilor este direct legată de eforturile lor de promovare a drepturilor femeilor sau a egalității de gen. Apărătorii drepturilor femeilor au creat rețele comunitare de solidaritate și de protecție, care ar trebui sprijinite și extinse. În cadrul acestor rețele, ei atrag atenția internațională asupra violenței împotriva lor și au cerut ca cei responsabili să fie urmăriți penal.

ce se concentrează mai puțin asupra infractorilor și descurajării potențialilor infractori, și în schimb pune accent mai mult asupra abilitării femeilor și fetelor, plasându-le la prima linie de livrare a serviciilor.

Principalele recomandări pentru statele membre, ONU și societatea civilă:

Eliminarea legilor și reglementărilor discriminatorii, care împiedică egalitatea deplină în accesarea drepturilor și serviciilor de bază în timpul și după un conflict.

Solicitarea în mod expres ca programele să adopte și să aplice marcatorul de gen și orientarea IASC relevantă privind sexul și intervențiile violenței bazate pe gen în cadrele umanitare pe parcursul întregului ciclu de proiect și solicitarea acestora în toate cererile de finanțare.

Creșterea nivelului actual de finanțare acordată pentru planificarea implicării femeilor și fetelor la un minim de 15%.

Asigurarea susținerii femeilor afectate de crize umanitare, inclusiv a refugiaților, persoanelor strămutate intern și femeilor apatride, pentru a încuraja participarea lor semnificativă și egală în procesul decizional, în funcții de conducere și planificare, implementare, monitorizare și evaluare a intervențiilor umanitare, abordând în același timp obstacolele în calea participării.

SPRE O ERĂ A JUSTIȚIEI TRANSFORMATIVE

Justiția trebuie să fie de natură transformativă, abordând nu numai încălcarea singulară cu care se confruntă femeile, dar și inegalitățile fundamentale care fac femeile și fetele vulnerabile în perioadele de conflict și care formează consecințele încălcărilor drepturilor omului cu care acestea se confruntă.

Accentul asupra impunității și agresorilor - demonstrat de pașii pozitivi făcuți de Curtea Penală Internațională, instanțele naționale pentru crime de război, precum și utilizarea tot mai mare a comisiilor de anchetă - trebuie să fie însoțit de un accent egal pe reparații, servicii și despăgubiri pentru victime.

Deși investițiile în sistemele de justiție informale au crescut, asigurându-se ca acestea să ofere protecție egală a drepturilor femeilor și fetelor, acest domeniu încă rămâne cel mai puțin dotat cu resurse și servicii.

Principalele constatări:

Acuzări pentru crime bazate pe de gen au fost aduse în șase din cele nouă situații în curs de investigare de către CPI, și în 14 din cele 19 cazuri. Cu toate acestea, în cele trei sentințe emise de Curte până în prezent, nu au existat condamnări pentru crime pe bază de gen.

Dintre cele 122 de state părți la Statutul de la Roma din 2014, 95 au introdus o legislație internă ulterioară, care abordează violența împotriva femeilor.

Anchetele din zonele afectate de conflict dezvăluie faptul că femeile tind să fie mai puțin informate și raportează niveluri mai scăzute de acces la mecanismele formale și tradiționale de justiție decât bărbații.

Aproximativ 80% din plângeri sau litigii sunt soluționate de către sistemele de justiție paralele, indicând faptul că majoritatea femeilor din țările în curs de dezvoltare au acces la justiție într-un mediu juridic plural. Totuși, mecanismele justiției de tranziție au adesea un domeniu de aplicare prea îngust și nu reușesc să abordeze în mod adecvat inegalitățile structurale și vulnerabilitățile care afectează în mod disproporționat femeile. De exemplu, mecanismele justiției de tranziție adesea ignoră experiențele femeilor ca victime secundare sau indirecte ale încălcărilor drepturilor omului, precum și încălcărilor drepturilor economice, sociale și culturale cu care se confruntă în mod predominant femeile.

Dovezile sugerează că creșterea numărului de femei judecătorești și alți funcționari din prima linie a sectorului justiției poate crea un mediu mai favorabil pentru femei în cadrul procedurilor judiciare, cu impact pozitiv asupra rezultatelor cazurilor de violență sexuală.

Despăgubirile pot fi un mecanism eficient al justiției de tranziție în societățile post-conflictuale, însă ele rămân mecanismul cel mai puțin implementat și finanțat de

STUDIU DE CAZ CU PRIVIRE LA JUSTIȚIA TRANSFORMATIVĂ: TPII

Atrocitățile comise în fosta Iugoslavie au determinat înființarea Tribunalului Penal Internațional pentru fosta Iugoslavie în anii '90 (TPII), care a înregistrat evoluții semnificative în dreptul internațional privind infracțiunile bazate pe gen. Statutul de conducere al TPII (precum și al TPIR stabilit după genocidul din Rwanda)

a inclus prima formulare explicită a violului ca o crimă penală împotriva umanității, iar jurisprudența în aceste tribunale a asigurat un remediu revoluționar în cazul crimelor comise împotriva femeilor. De exemplu, curțile din Columbia utilizează din ce în ce mai des jurisprudența internațională în cazurile naționale de violență sexuală, iar într-un caz proeminent recent, Camera Penală a Curții Supreme din Columbia s-a bazat în mare măsură pe deciziile TPII în decizia sa că violul a constituit o crimă de război.

Asigurarea reprezentării femeilor în rândul personalului instanței, inclusiv în funcții de conducere, poate constitui o modalitate importantă de a face instanțele mai accesibile femeilor. Din 1993-2004, în fiecare caz ajuns în fața TPII,

care rezultă în despăgubire semnificativă a crimelor de violență sexuală comise împotriva femeilor și a bărbaților, femeilor judecătorești au stat pe banca de rezerve.

justiție post-conflictuală. Tribunalul pentru crime de război din Bosnia a emis o hotărâre de referință în iunie 2015, care a acordat prima despăgubire pentru victima unui viol pe timp de război. Prea puține programe de despăgubiri vizează o gamă completă de încălcări împotriva femeilor în timpul conflictelor.

Principalele recomandări pentru statele membre, ONU și societatea civilă:

Adoptarea unei abordări de justiție transformatoare în planificarea accesului femeilor la justiție. Acest lucru include dezvoltarea intervențiilor pentru a contesta normele și contextele socio-culturale ce stau la baza inegalităților, care perpetuează discriminarea femeilor, permit și normalizează încălcările comise în situații de conflict.

Asigurarea dotării mecanismelor de asigurare a răspunderii, menite să prevină și să reacționeze la

MENȚINEREA PĂCII ÎNTR-O LUME DIN CE ÎN CE MAI MILITARIZATĂ

Prezența femeilor în sectorul de securitate a contribui la scăderea semnificativă a plângerilor privind conduita necorespunzătoare, a ratelor de utilizare necorespunzătoare a forței sau a armelor. Studiul arată că participarea femeilor la operațiunile de menținere a păcii sporește credibilitatea acestor unități de forță, permite accesul la comunități și informații vitale, și conduce la creșterea numărului de crime sexuale și baze de gen raportate.

Mai mulți actori din domeniul securității au introdus o serie de acțiuni pentru a integra dimensiunea de gen. Totuși, aceste eforturi nu au dus încă la transformări de impact în structurile și culturile militare, dincolo de o mai mare conștientizare a importanței egalității de gen și apariției unor consilieri profesionali în egalitatea de gen în cadrul instituțiilor militare.

În prezent, perspectiva de gen este mult mai evidentă în toate aspectele legate de operațiunile de menținere a păcii. Totuși, aceste eforturi sunt ad-hoc și au un domeniu de aplicare și acoperire limitate, fiind constrânse de insuficiența resurselor alocate pentru menținerea păcii și inegalitățile de gen înrădăcinate în contextele de misiune.

Cazurile de exploatare sexuală și de abuz continuă să fie un motiv de îngrijorare atât pentru comunitatea internațională, cât și pentru comunitățile în care sunt dislocate trupele de menținere a păcii. Este crucial ca ONU să ia măsuri mai decisive pentru a soluționa definitiv această problemă.

cazurile de violență extremistă, cu specialiștii necesari în domeniul egalității de gen, având în vedere escaladarea ratei de atacuri intenționate, comise de grupuri extremiste violente asupra drepturilor femeilor, inclusiv a cazurilor de violență sexuală și bazată pe gen.

Investirea în consolidarea sistemelor naționale de justiție pentru a investiga și ancheta crimele internaționale, inclusiv cazurile de violență sexuală și bazată pe gen.

Instituirea de măsuri specifice pentru a asigura participarea activă a femeilor și a organizațiilor societății civile în proiectarea, implementarea, monitorizarea și evaluarea mecanismelor justiției de tranziție.

Colaborarea asupra proiectării și implementării inițiativelor de abilitare legale, care consolidează încrederea femeilor și accesul lor la sistemele juridice, și permit femeilor să participe activ la navigarea lor.

Principalele constatări:

În medie, doar 3% din militari în misiunile ONU sunt femei, iar majoritatea acestora sunt angajate ca personal auxiliar. Această pondere a rămas constantă din anul 2011, reprezentând o mică creștere față de 1% de femei pacificatori din 1993. Țările europene, unde circa 8-20% din militari sunt femei, contribuie în mod tipic cu mai mulți civili și personal militar la misiunile NATO, UE și OSCE, decât misiunile ONU, iar țările din Europa și Asia Centrală nu sunt printre primele 15 țări care contribuie cu trupe la misiunile în teren ale ONU. Belarus, de exemplu, contribuie cu 40% din forțele dislocate, însă doar din cinci trupe.

Există aproape 7.000 de angajați civili internaționali în misiunile în teren, și mai puțin de 30% sunt femei (și doar 20% în poziții superioare de conducere). Femeile constituie doar 17% dintre personalul național, care formează o cotă și mai mare a forței de muncă în misiuni. Au fost făcute unele progrese cu referire la desemnarea femeilor în funcții de conducere. Prima femeie comandant a forței într-o misiune ONU, Kristin Lund din Norvegia, a fost numită în anul 2014, fiind de asemenea și pentru prima dată când au fost implicate femei atât în calitate de liderii civili, cât și militari ai unei misiuni - UNFICYP (Forța ONU de menținere a păcii în Cipru). În mai 2015, aproape 40% din misiunile de menținere a păcii erau conduse de femei, ceea ce reprezintă un record istoric.

Dintr-un total de 33 analize comparative adoptate de cinci misiuni de menținere a păcii, niciuna nu a făcut referire în mod special la aspectele legate de gen ori egalitatea de gen. Din 105 de indicatori atașați la aceste analize comparative, doar cinci se referă la aspecte de gen, iar cele mai multe dintre acestea sunt legate de violența sexuală.

CONSTRUIREA SOCIETĂȚILOR INCLUSIVE ȘI PAȘNICE DUPĂ FINALIZAREA CONFLICTULUI

În perioadele imediate după conflict, violența împotriva femeilor crește adesea, subliniind importanța reconstrucției instituțiilor de drept.

Experiența și dovezile arată că femeile sunt mai susceptibile de a cheltui veniturile lor pentru necesitățile de familie, inclusiv asistență medicală și educație, făcând astfel o contribuție proporțional mai mare la redresarea societății după conflicte.

De la adoptarea Rezoluției 1325, participarea femeilor în cadrul organelor de conducere la nivel național în țările post-conflictuale a crescut, de multe ori ca urmare a unor măsuri speciale temporare. Totuși, sunt necesare mai multe investiții pentru a asigura egalitatea de gen în structurile de guvernanță locale, precum și în proiectarea, monitorizarea și evaluarea programelor de servicii publice.

Principalele recomandări pentru statele membre, ONU și societatea civilă:

Stabilirea unor obiective specifice pentru îmbunătățirea recrutării, păstrării și promovării femeilor în forțele armate și în conducerea instituțiilor de securitate.

Asigurarea verificării depline și instruirii fiecărui soldat dislocat, precum și tragerea la răspundere pentru acțiunile sale, inclusiv pentru abuzarea sau exploatarea femeilor și fetelor.

Adoptarea doctrinelor și planificării care iau în considerare impactul asupra femeilor și fetelor al fiecărei acțiuni și operațiuni militare, și care ia în considerare utilizarea protecției militare neînarmate ca metodă preferabilă sau complementară de protecție.

Principalele constatări:

Comunitățile afectate de conflict, care au avut cea mai rapidă redresare economică și reducere a sărăciei, sunt cele care au avut mai multe femei care au raportat niveluri mai ridicate de abilitare.

Dovezile arată că participarea femeilor în număr mare în prima linie de livrare a serviciilor - fie în calitate de agenți electorali, ofițerii de poliție, funcționari de înregistrare, judecători, grefieri, profesori, însoțitori medicali, sau agenți de extindere agricolă - conduce la o calitate mai bună a serviciilor atât pentru bărbați, cât și pentru femei.

Datele din 39 de țări arată o corelație pozitivă între proporția femeilor în poliție și ratele de raportare a agresiunilor sexuale.

Beneficiile obținute din angajarea femeilor în activități temporare de muncă au crescut până la 35% în ultimii ani. Planul de acțiuni privind consolidarea păcii al Secretarului General, format din șapte puncte, prevede un obiectiv de 40% pentru dimensiunea de gen.

Țările post-conflictuale, precum Croația și Serbia, se numără printre țările cu cea mai mare reprezentare a femeilor. Până în iulie 2015, în țările aflate în conflict și cele post-conflict, legislația cărora prevedea cote electorale prevăzute, femeile reprezentau aproape 23% din deputați, comparativ cu 15% în țările fără cote.

Procentul femeilor care intră în programele de dezarmare, demobilizare și reintegrare (DDR) a crescut în mod semnificativ, dar nu există date privind proporția beneficiilor primite de către femei și nu există date despre diferențele privind calitatea și acoperirea beneficiilor.

Principalele recomandări pentru statele membre, ONU și societatea civilă:

Asigurarea realizării exercițiilor de cartografiere înaintea tuturor eforturilor de consolidare a păcii la nivel local pentru a stabili ce programe sunt relevante pentru comunitățile afectate de război, și care vor abilita cel mai eficient femeile. Nu ar trebui să existe o politică universală.

Proiectarea, implementarea și monitorizarea, din perspectiva egalității de gen, a programelor de redresare economică și politicilor macroeconomice, și evaluarea impactului lor asupra securității economice a femeilor.

Adoptarea de măsuri legislative și politice pentru a elimina discriminarea față de femei în viața politică și publică și asigurarea de șanse egale de participare a femeilor în structurile post-conflictuale ale guvernării.

Oferirea de acte de identitate femeilor și fetelor în regim de prioritate în timpul și după un conflict, pentru a putea vota, accesa terenuri și pretinde servicii și prestații sociale.

Adoptarea modalităților de prestare a serviciilor, care vizează în mod specific femeile și iau în considerare povara adesea disproporționată cu care se confruntă femeile în responsabilitățile de îngrijire.

Asigurarea posibilităților de consolidare a capacităților de liderism pentru femeile-lider la nivel național și local.

PREVENIREA CONFLICTELOR

Prioritățile cu referire la femei, pace și securitate vizează încheierea conflictului, și nu transformarea conflictului într-o formă mai sigură pentru femei. Cu toate acestea, în efortul de a implementa Rezoluția 1325, unele dintre cerințele de bază ale mișcărilor femeilor - reducerea cheltuielilor militare, controlul armelor, promovarea soluționării non-violente a conflictelor și promovarea culturii păcii - au fost ignorate.

Statele cu niveluri mai scăzute ale inegalității de gen sunt mai puțin susceptibile de a recurge la utilizarea forței. Este necesară o mai mare recunoaștere a influenței normelor de gen, a relațiilor și inegalităților privind potențialul de izbucnire a conflictului.

Prevenirea necesită abordări pe termen scurt, care să includă indicatori de participare și de gen ale femeilor în sistemele de avertizare timpurie, precum și abordări pe termen lung pentru a soluționa cauzele structurale ale conflictului, inclusiv inegalitatea, și pentru a aborda noile surse de conflict, cum ar fi schimbările climatice și extracția resurselor naturale.

Principalele constatări:

În anul 2014, violența a avut un cost global de 13,4% din PIB-ul mondial - 14,3 trilioane de dolari. În 2014, cheltuielile militare globale au fost estimate la 1,7 trilioane de dolari, aproximativ 2,4 la sută din PIB-ul global.

Valoarea comerțului mondial cu arme de calibru mic și armament ușor, aproape sa dublat între 2001 și 2011, de la 2,38 la 4,63 miliarde dolari.

Deși cheltuielile globale în domeniul educației publice se ridică la 4,6 la sută din PIB-ul mondial, mai există încă decalaje masive de finanțare a nevoilor și măsurilor de securitate umană largi, în special abilitarea, sănătatea și drepturile de reproducere, sănătatea și educația femeilor și a fetelor.

Proiectele recente de cercetare pe scară largă arată că securitatea femeilor este unul dintre indicatorii cei mai de încredere al caracterului pașnic al unui stat.

Conform rezultatelor unei evaluări a consilierilor pentru pace și dezvoltare ai PNUD, care lucrează în domeniul prevenirii crizelor în țările instabile, femeile ocupă doar 6 din cele 34 de posturi.

Principalele recomandări pentru statele membre, ONU și societatea civilă:

Îndeplinirea tuturor obiectivelor de dezvoltare durabilă, inclusiv obiectivul 5 privind egalitatea de gen, obiectivul

10 privind reducerea inegalităților în cadrul și între țări, și obiectivul 16 cu privire la societățile incluzive pașnice.

Adoptarea de practici bugetare sensibile la dimensiunea de gen, inclusiv prin consultarea societății civile, ca o strategie de a aborda, evidenția și diminua alocațiile militare din bugetele de stat și impactul lor destabilizator asupra păcii și securității internaționale și a drepturilor femeilor.

Acordarea unui sprijin financiar, tehnic și politic pentru încurajarea educației și instruirii în domeniul liderismului pentru bărbați, femei, băieți și fete, care să consolideze și să sprijine exprimarea neviolentă și nemilitarizată a masculinității.

Includerea participării femeilor, indicatorilor sensibili la dimensiunea de gen și indicatorilor de violență sexuală și bazată pe gen în toate procesele de avertizare timpurie, de prevenire a conflictelor și eforturile de reacție imediată, având legături cu canalele oficiale de reacție la nivel local, național, regional și internațional.

COMBATEREA EXTREMISMULUI VIOLENT (CEV)

În toate regiunile, un fir comun specific tuturor grupurilor extremiste este că absolut în fiecare caz avansarea lor a fost însoțită de atacuri asupra drepturilor femeilor și fetelor - dreptul la educație, la viața publică și la luarea deciziilor asupra propriilor corpuri.

Acțiunile de combatere a terorismului și extremismului violent trec cu vederea spectrul de roluri pe care îl au femeile atât în prevenirea, cât și în participarea la extremismul violent. Concentrarea pe prioritățile privitoare la femei, pace și securitate oferă un cadru pentru acțiuni demilitarizate de prevenire a terorismului și a extremismului violent, această corelație fiind confirmată recent de mai multe instituții cu mandate internaționale în acest sens.

Drepturile femeilor sunt un scop în sine: Riscul cooptării și instrumentalizării drepturilor femeilor este mare. În cazul în care promovarea drepturilor femeilor devine prea strâns asociată cu programul guvernului de combatere a terorismului, crește riscul de reacție de răspuns împotriva apărătorilor drepturilor femeilor, deseori în medii deja volatile.

Femeile sunt, de asemenea, afectate de tactici de combatere a terorismului: securitizarea poate crește nesiguranța femeilor, iar procedurile bancare mai stricte și politicile donatorilor pot avea un impact negativ asupra organizațiilor femeilor. Ca atare, femeile sunt afectate dublu: atât de acțiunile teroriste, cât și de cele de combatere a terorismului.

Principalele recomandări pentru statele membre, ONU și societatea civilă:

Protejarea drepturilor femeilor și fetelor în orice moment și evitarea situațiilor în care eforturile și strategiile de combatere a extremismului violent stereotipează, instrumentalizează sau securitizează femeile și fetele.

Consolidarea capacității femeilor și fetelor, inclusiv a mamelor, comunității femeilor și a liderilor religioși și grupurilor societății civile de femei, pentru a se implica în eforturile de combatere a extremismului violent într-un mod adaptat la contextul local.

Asigurarea unei monitorizări sensibile la dimensiunea de gen și evaluarea tuturor intervențiilor de combatere a terorismului și a extremismului violent, prin utilizarea unor indicatori sensibili la dimensiune de gen și prin culegerea datelor dezagregate pe sexe. Examinarea, în cadrul evaluărilor, a impactului acțiunilor de combatere a terorismului și intervențiilor împotriva extremismului violent asupra femeilor și fetelor.

PLANURILE NAȚIONALE DE ACȚIUNI ALE NAȚIUNILOR UNITE

Începând cu anul 2000, ONU a integrat angajamentele FPS în activitatea sa specifică, iar mai multe state membre au adoptat planuri naționale de abordare și monitorizare a implementării priorităților FPS.

Realizarea priorităților ce țin de femei, pace și securitate ține de responsabilitatea mai multor actori, care au diferite interpretări, cerințe și abordări. Deși a fost conceput un set de indicatori pentru a măsura progresele în implementarea Rezoluției 1325, mulți dintre acești actori nu reușesc în prezent să adune date și să raporteze cu privire la progresul lor în realizarea acestor angajamente. Cele mai multe dintre datele disponibile se referă la procesele și eforturile ONU de a implementa aceste priorități, în timp ce rezultatele la nivel de țară rămân în mare parte nemăsurate.

ONU mai are încă multe de făcut în legătură cu femeile, pacea și securitatea, și trebuie să își îmbunătățească echilibrul între sexe, responsabilitatea și coordonarea între actorii relevanți, inclusiv între UN Women și specialiștii de gen în misiunile de pace.

Principalele constatări:

Examinând 47 de planuri de acțiuni naționale privind femeile, pacea și securitatea în 2014, s-a constatat că doar 11 planurile au avut un buget.

Un studiu, realizat pe parcursul a patru decenii în 70 de țări cu scopul de a examina cel mai eficient mod de a reduce cazurile de violență împotriva femeilor, a arătat

că cel mai important factor a fost forța organizațiilor de femei sau mișcărilor feministe din țara respectivă.

În luna mai 2015, doar 39% din Coordonatorii Rezidenți ai ONU erau femei. Acest număr scade și mai mult, până la 19%, în contextele de conflict și postconflict.

Doar 13% din articolele din presă cu privire la pace și aspecte de securitate includ femeile ca subiect, și doar în 6% din cazuri femeile sunt prezentate drept elementul central al știrii. Indiferent de subiect, doar 4% din articole au portretizat femeile ca lideri în țările aflate în situație de conflict și postconflict, și doar 2% au evidențiat aspecte legate de egalitate sau inegalitate de gen.

Conform unui sondaj al organizațiilor societății civile, circa două treimi (63%) din organizațiile societății civile sunt susținute de UN Women în activitatea lor în domeniul femeilor, păcii și securității. Aproximativ una din patru organizații au primit sprijin din partea PNUD (26%), urmat de OHCHR (18%), UNFPA (16%) și UNICEF (16%).

STUDIU DE CAZ CU PRIVIRE LA PLANURILE NAȚIONALE DE ACȚIUNI: Bosnia și Herțegovina

În Bosnia și Herțegovina, prin accentuarea securității umane, guvernul a folosit PNA ca o platformă pentru a realiza o schimbare semnificativă la nivel de comunitate. Planul a facilitat trecerea de la un concept tradițional și militarizat de securitate națională la concentrarea asupra siguranței civile și protecției împotriva oricărei forme de intimidare și amenințări cotidiene. Mai exact, Agenția pentru Egalitatea de Gen a colaborat cu autoritățile publice locale și actorii societății civile, cu suport tehnic oferit de Institutul pentru Securitate Incluzivă, pentru a elabora PNA locale în cinci municipalități-pilot, care abordează preocupările zilnice de securitate ale femeilor, inclusiv protecția împotriva violenței pe criterii de gen și discriminare, traficul de persoane, accesul la protecția juridică, educație, sănătate, resurse naturale și economice, precum și preocupările legate de mediu și de infrastructură, cum ar fi inundațiile recente, minele terestre, iluminarea stradală și transportul public.

În țările post-conflictuale precum Bosnia și Herțegovina, parteneriatele cu agențiile bilaterale, regionale și multilaterale pot oferi o cale de a obține sprijin politic și, uneori, financiar mai amplu pentru aplicarea națională a rezoluțiilor FPS și, astfel, spori șansele de reușită.

În Bosnia și Herțegovina, crearea unui mecanism separat pentru finanțarea PNA, susținut de Austria, Suedia și Elveția, precum și alte organizații internaționale, inclusiv UN Women, PNUD, NATO, Misiunea de Poliție a Uniunii Europene (MPUE), și forța Uniunii Europene (EUFOR), a fost fundamentală pentru traducerea cuvintelor în acțiuni semnificative.

CONSILIUL DE SECURITATE

În ultimii cincisprezece ani, amploarea și cantitatea limbajului specific femeilor, păcii și securității, utilizat de către Consiliu, au crescut considerabil. Totuși, implementarea efectivă a acestor mandate a fost inegală.

Cea mai mare parte a activității Consiliului de Securitate privind femeile, pacea și securitatea s-a concentrat asupra protecției femeilor și fetelor, mai degrabă decât asupra prevenirii sau participării eficiente.

Realizarea, de către Consiliu, a priorităților FPS ar fi îmbunătățită cu o conducere dedicată la nivel înalt privind femeile, pacea și securitatea, precum și un flux mai coerent și mai responsabil de informații din cadrul arhitecturii de gen a ONU.

Principalele constatări:

În anul 2010, doar 15,8% din toate rezoluțiile din deceniul precedent conțineau referințe la femei și/sau gen. Acest număr a crescut la aproape 30% în 2015.

Dintre cele 16 regimuri de sancțiuni curente ale Organizației Națiunilor Unite, cinci au criterii de legate de drepturile omului și violența sexuală. Din mai mult de 1000 de listări în aceste regimuri de sancțiuni, 15 persoane și patru entități au fost desemnate pe baza acestor criterii.

Principalele recomandări:

Instituirea unui grup informal de experți privind femeile, pacea și securitatea în Consiliul de Securitate pentru a se ocupa de aspectele de protecție și participare ale priorităților specifice țării.

Organizarea de informări mai frecvente de către societatea civilă, Reprezentanții Speciali relevanți ai Secretarului General al ONU, UN Women și Comisiile de anchetă stabilite de Consiliul pentru Drepturile Omului și misiunile de anchetă.

Asigurarea unei integrări mai puternice a încălcărilor drepturilor femeilor și expertizei de gen în regimurile de sancțiuni (de exemplu, includerea unor experți în organismele de monitorizare, includerea încălcărilor grave a drepturilor femeilor în criteriile de introducere și excludere din listă).

FINANȚAREA PRIORITĂȚILOR FPS

Incapacitatea de a aloca resurse și fonduri suficiente a fost probabil cel mai serios și inexorabil obstacol pentru realizarea angajamentelor față de femei, pace și securitate în ultimii 15 de ani.

Datele arată că asistența oficială de dezvoltare în domeniul egalității de gen în statele și economiile fragile se află pe o traiectorie ascendentă, cu toate că doar o mică parte din volumul total al asistenței pentru statele și economiile fragile abordează nevoile specifice ale femeilor.

În pofida contribuției esențiale a organizațiilor femeilor la soluționarea conflictelor și consolidarea păcii, aceste organizații rămân insuficient finanțate, primesc inițial un sprijin pe termen scurt pe bază de proiecte și petrec o parte disproporționată din timpul lor asupra activităților legate de donatori, cum ar fi pregătirea propunerilor de finanțare și raportarea rezultatelor.

Principalele constatări:

Doar 2% din ajutoarele destinate intervențiilor de pace și de securitate din statele și economiile fragile în 2012-2013 aveau egalitatea de gen ca obiectiv principal.

Între anii 2011 și 2014, mai puțin de 2% din totalul programelor umanitare din sistemul de monitorizare financiară OCHA (Oficiului Organizației Națiunilor Unite pentru coordonarea afacerilor umanitare) au avut ca scop explicit promovarea egalității de gen sau luarea măsurilor specifice pentru femei și fete.

Datele OCDE arată că în anii 2012-2013, doar 130 milioane de dolari din ajutor au mers la organizații și instituții de promovare a egalității femeilor - în comparație cu 31,8 miliarde dolari din totalul ajutoarelor pentru statele și economiile fragile în aceeași perioadă.

Referitor la entitățile ONU, doar 15 (24%) din cele 62 de entități care au raportat date către ONU-SWAP în 2015, dispun în prezent de sisteme de urmărire a resurselor pentru egalitatea de gen și abilitarea femeilor. Departamentele Secretariatului ONU, care constituie circa 40% din toate entitățile ONU, rămân în urmă, având foarte puține entități care își urmăresc resursele investite în promovarea egalității de gen.

Ponderea alocărilor PNUD destinate egalității de gen ca obiectiv principal în țările aflate în situații de conflict și postconflict a rămas în mare parte constantă din 2011, fiind de 4,2% din volumul total al fondurilor în 2014.

Principalele recomandări:

Donatorii ar trebui să adopte obiectivul de 15% al Națiunilor Unite (procentajul de fonduri care ar trebui să fie alocate pentru programe care promovează egalitatea de gen și abilitarea femeilor în contexte de consolidare a păcii), în cadrul propriilor fluxuri de ajutoare către contextele afectate de conflicte, acest procent fiind prima țintă, nu cea finală.

Creșterea finanțării previzibile, accesibile și flexibile pentru organizațiile societății civile ale femeilor care lucrează asupra păcii și securității la toate nivelurile, inclusiv prin intermediul instrumentelor de finanțare dedicate, cum ar fi noul Instrument de accelerare globală privind femeile, pacea și securitatea și Acțiunea umanitară.

Alocarea a 100 milioane dolari sau 1% simbolic din valoarea (oricare dintre acestea este mai mare) bugetului total pentru operațiunile de pace către Fondul de consolidare a păcii; și asigurarea ca, din această contribuție, un minim de 15% să fie alocat pentru acțiuni de consolidare a păcii care promovează egalitatea de gen.

Atingerea obiectivului de 15% al SG (pentru fondurile destinate activităților de consolidare a păcii) trebuie să fie inclusă în acordurile de performanță, încheiate între SG și liderii ONU, atât în contexte de misiune, cât și în afara misiunilor.